

روزنامه همدلی

روزنامه سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران

دوشنبه ۲۱ خرداد ۱۴۰۳ | ۳ ذیحجه ۱۴۴۵ | ۱۰ ژوئن ۲۰۲۴ - شماره ۲۴۳۴ - سال نهم
۸ صفحه - قیمت ۱۰۰۰۰ تومان - ضربریف کیفی ۶۱۴
hamdelidaily.ir | gmail.com/hamdellnews | www.hamdelidaily.ir | t.me/HamdellNews

صاحب امتیاز، مدیر مسئول: **ولی‌الله شجاع‌پوریان** سردبیر: **جلال خوش چهره**
مدیر هنری: **امین مریخی** چاپ: **صمیم ۰۲-۶۵۵۸۶۸۰۰** توزیع: **نشر گستر امروز ۰۲۱۶۱۹۳۳۰۰۰**
تهران - خیابان مطهری - نزسیده به تقاطع سهروردی - خیابان سنندج
خیابان زاهدان - پلاک ۸ - واحد ۲ - تلفکس: ۰۲۱۸۸۳۹۴۵۱ - ۰۲۱۸۸۴۹۴۳۰

با ستاره امروز

علیرضا قاسمیان **خمسه**

اینجا نخستین ملاقات است کافه در کماست باران در اعما من واژه‌هایم را چون کبریت‌هایی هدر می‌دهم سکوتی را که تو آغاز کردی من ادامه دادم و حال این سکوت نه سکوتِ توست نه سکوت من بغلت می‌کنم که ترس میزبانی تازه بیاید تو بغل می‌شوی بغل نمی‌کنی عسل نمی‌کنی این همه کلنجار را و اجازه می‌دهی که آبی پیچنده به دور میز، بخزد، بالا بیاید، چشم‌ها و دست‌هایت را احاطه کند رنگ می‌گیری: آبی منظره‌های دور

اینجا نخستین ملاقات است هنوز و من اشک می‌ریزم که باران بماند، آدم‌ها بمانند تقلا می‌کنم با داستانی سرد که سرد نشود هوا همان‌گونه نور یک طرف صورتت را بیاریاد همان‌طور موسیقی زُرورقی شود بر پیک زدن‌هایت من نخستین ملاقات را با خود به خانه بردم به خواب من نخستین ملاقات را آن‌قدر ادامه دادم که تو از صندلی‌ات بلند شدی

من با نخستین ملاقات تنها مانده‌ام ...

اگرچه

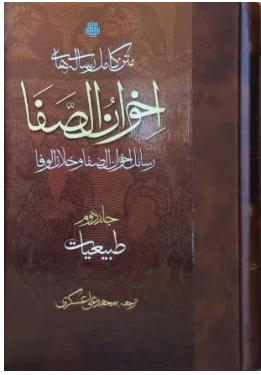
چه خبر از دست‌نوشته‌های نیما یوشیج؟

تا سال ۱۳۹۲ به تأخیر افتاد. سرانجام فرهنگستان از نیما یوشیج، حاوی حدود ۲۰۱ شعر تا زارد روز نیما ۱۲۱بان‌ماه، منتشر خواهد شد. مجموعه‌ای از دست‌نوشته‌های نیما یوشیج در فرهنگستان زبان و ادب فارسی نگهداری می‌شود. این اسناد را که شامل ۳۴-۴۰ برگ است، شراگیم یوشیج، فرزند نیما و به‌جز شعر مواردی از یادداشت‌های کاملاً خصوصی و بی‌ربط به ادبیات تا ژانرهای مختلف ادبی مثل داستان و نمایشنامه، تأملات، متون نظری درباره فلسفه و تاریخ، پژوهش‌های زبانی، فولکلوریک یا درباره موسیقی در این اسناد وجود داشت. استخراج شعرها را هم‌زمان با این تقسیم‌بندی آغاز کردیم. در نتیجه، دفتر نخست این مجموعه، «صدسال دگر»، در سال ۱۳۹۶منتشر شد. دفتر دوم را به‌تنهایی پشت برم. گستره زمانی این دفتر کوچک‌تر از اولی است. افزون بر آن، در این دفتر هفت شعر وجود دارد که در دست‌بندی ستایی شعرهای نیما (کلاسیک، نوقدمایی نیمایی) نمی‌گنجد. محمد دبیر مقدم، زبان‌شناس، اسناد‌دانشگاه و معاون علمی و پژوهشی فرهنگستان در آیین پاسداشت زبان سرگشته خواسنار تکلیف دست‌نوشته‌های نیما یوشیج شدند که به گفته آن‌ها، بیش از ۲۰سال است در اختیار این مرکز قرار گرفته است. البته باید یادآور شد در پی بازخوانی و تصحیح برخی از این دست‌نوشته‌ها، تاکنون دو کتاب شعر «صد سال دگر» (۱۳۹۶) و «نوائ کاروان» (۱۳۹۷)، از مجموعه شعرهای منتشرنشده نیما در انتشارات فرهنگستان زبان و ادب فارسی چاپ شده است. سعید رضوانی که «نوائ کاروان، دفتر دوم از شعرهای منتشرنشده نیما یوشیج» را تصحیح کرده است، در این باره می‌گوید: دست‌نوشته‌های نیما از سال ۱۳۷۳ در تملک فرهنگستان است، ولی آغاز این پروژه به دلیل کیفیت پایین، اشفتگی و دست‌بندی نشده بودن اسناد

کتاب

متن کامل «رساله‌های اخوان الصفا» منتشر شد

مجموعه بهترین مدخل برای درک تفکر فیثاغورثی درباره ریاضیات در متون فلسفی اسلامی است، و از این راه ارتباطی نیز با علوم غریبه رواج داشت. «رساله اخوان الصفا» هم از لحاظ تاریخ فلسفه و هم تاریخ علوم اسلامی دارای اهمیت فراوان است. پیشتر گزیده‌هایی از متن رساله اخوان الصفا به فارسی منتشر شده است، و انتشارات مولی برای نخستین بار ترجمه کامل رساله

متن کامل «رساله‌های اخوان الصفا»، با ترجمه محمدعلی عسگری و مقدمه طه حسین و تقریظ سیدحسین نصر، توسط نشر مولی منتشر شد. «رسائل اخوان الصفا» از آثار مهم فلسفی و علمی در قرن چهارم هجری است، یکی از اعصار طلایی تفکر تمدن اسلامی، و عهد بزرگانی چون بیرونی و ابن‌سینا. هویت مولفان این اثر به شکل کامل روشن نیست، و مورد بحث دانشمندان

قرن بعدی قرار گرفته است. اسماعیلیه آن را از آن خود می‌دانند و آن را تعلیم می‌دانند، لیکن دانشمندان شیعه اثنی عشری این مجموعه را یک اثر عمومی شیعه محسوب می‌دانستند و می‌دانند. از خصایص رساله، بیان و تفسیر یک متن فکری است که می‌توان آن را «فلسفه فیثاغورثی ابراهیمی» نام نهاد. در ساختار رساله، اثر ریاضیات نمادی و تمثیلی هویداست، و این

تاریخ

از منورالفکری تا روشنفکری و رابطه آن با جامعه

جهانگیر ایزدینها
فعال اجتماعی

که برای مردمند، برای مردم بازی‌نمایند و روشن می‌سازند: ژان پل سارتر، ضمن اعتقاد به کار فرهنگی همه متخصصان را روشنفکر نمی‌دانست و بسر متعهد بودن نویسندگان و روشنفکران تأکید داشت و معتقد بود نویسندگان از جامعه برخاسته‌اند و در جریان مسائل اجتماعی و زندگی مردمند: بنابراین وظیفه دارند علیه سرکوب، سلطه و استثمار مبارزه کنند و اگر چنین نکنند روشنفکر محسوب نخواهند شد. عده‌ای را نظر بر این است که روشنفکران باید سکولار و منادی حقایق فلسفی اجتماعی و علمی باشند و وظیفه آن‌هاست که در چارچوب مدرنیته فعالیت کنند و به‌عنوان خبرگان دانایی و خرد نقش مهمی در امر آموزش و فرهنگی ایفا نمایند و اجازه ندهند باورهای اعتقادی در کارهای تحقیقاتی و بیان نظراتش تأثیر بگذارد. باتوجه به رسالت نقادی و چالشگری روشنفکران این نظر نمی‌تواند وجود نواندیشان و روشنفکران دینی را انکار کند زیرا در جوامع مختلف سطح پیشرفت‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی یکسان نیست و هر جامعه‌ای ویژگی‌های خاص خود را دارد و روشنفکران در جوامع مختلف نقش متفاوتی دارند. وانگهی در اندیشمندی‌ها هر عقیده‌ای تا زمانی که مانعی در راه خرددورزی و تعقل ایجاد نکند و در راه آگاهی بخشی و فرهنگ سازی جامعه بکوشد، چالشگر کاستی‌های وضع موجود باشد و جایگزین مترقی‌تر و مناسب‌تری ارائه دهد، از جرگه روشنفکری خارج نیست. حال چه این روشنفکر دینی باشد یا اتئیست یا سکولار. به هر شکل روشنفکر دغدغه‌مند است و دغدغه مسائل اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و پیشرفته جامعه و جهان را دارد و بر همین منوال ناقد و چالشگر وضع

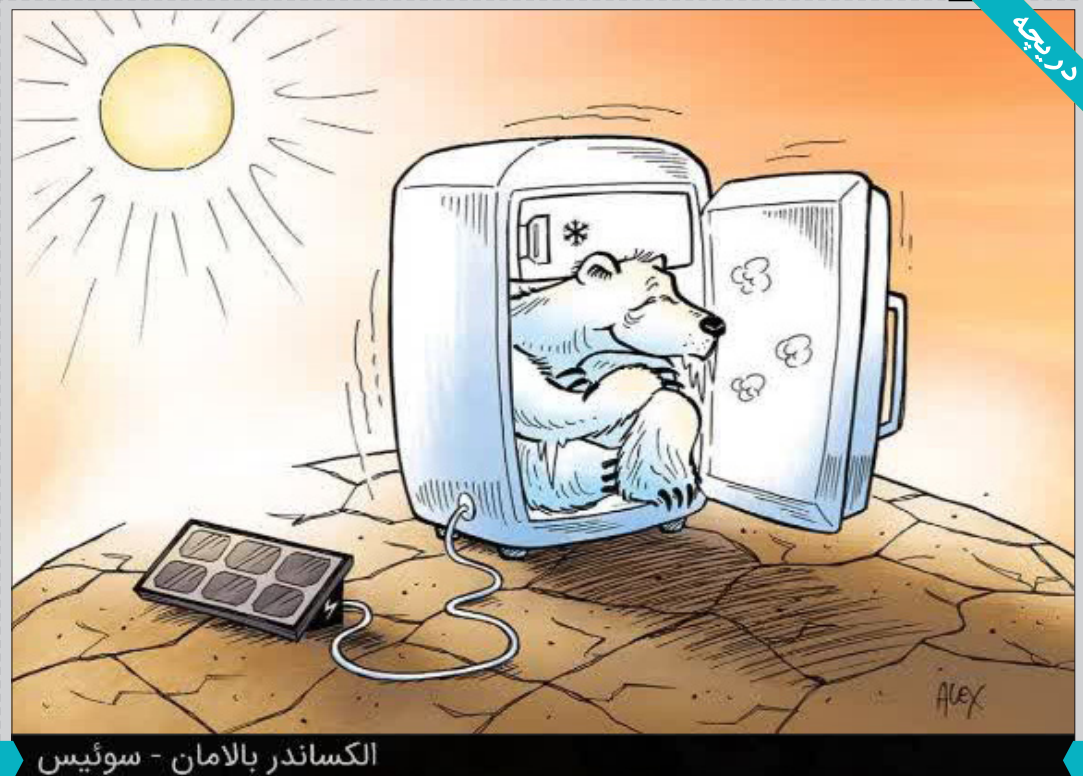
تاریخ

چاپ کارت‌پستال در ایران از چه زمانی آغاز شد؟

مصطفی دهپهلوان در «شب کارت‌پستال‌های تاریخی ایران» با اشاره به اهمیت کارت‌پستال‌های قدیمی و تاریخی و اسناد تصویری نابی که زندگی گذشتگان ما به جا مانده گفت: حتما می‌دانید زندگی روزمره از نگاه باستان‌شناسی یعنی چه؟ ما باستان‌شناسان در تله‌های خاک دنبال همین زندگی روزمره می‌گردیم. یافته‌های مفقود و مشکوکی که زیر کف باستان‌شناسان به سختی دیده می‌شود و باید آنها را بازسازی کنند و اگر این اسناد تاریخی را نداشته باشیم کارمان در دوران معاصر نیز دشوار خواهد بود چه رسد به دوران باستان. او با اشاره به اینکه مجموعه‌داران ایرانی نظیر استاد منوچهر لطفی، رییس انجمن مجموعه‌داران کشور پاسداران واقعی میراث این سرزمین هستند که قدردان زحمت آن‌ها هستیم، افزود: در این میان باید یاد کنیم از کرمان‌الله نیز که سال ۱۳۳۱ از دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل شد و قاف‌های قدیمی جمع‌آوری می‌کرد، زمانی که هیچ فرد و نهادهی به فکر جمع‌آوری این اشیاء نبود! گفت: در موزه مقدم نیز اسناد محسن مقدم و همسرش سلما کوپومجیان، کارت پستال‌های زیادی ارسالی از دوستانشان در اروپا جمع‌آوری کردند که نکت ریز و جالبی در پشت هر یک به چشم می‌خورد و تک تک نیاز به پرداختن و موشکافی دارد که قطعاً هر چه کهنه‌تر شوند بر ارزش‌شان افزوده خواهد شد. رئیس پژوهشگاه میراث‌فرهنگی و گردشگری افزود: کمتر مجموعه‌داری را سراغ دارم که اگر پژوهشگری عکسی از او بخواهد در اختیارش نگذارد ولی اگر سراج یک موزه برود به سختی عکس آثار را در اختیار شما می‌گذارند و اگر این‌کار را هم انجام دهند آنقدر کیفیت عکس پایین است که نمی‌توانید از آن استفاده کنید و من این را سه دفعات دیدم. این زور قدردان تمامی مجموعه‌داران به ویژه مهرباد اسکویی هستیم که مجموعه‌شان را که به سختی همانند فرزندانشان کنار هم جمع آورده‌اند در اختیار ما می‌گذارند! در ادامه با اشاره به انتشار برخی عکس‌های آلبوم‌خانه کاخ گلستان در روزهای اخیر و عکس‌هایی که بازماندگان رولان دو منکن از کاوش‌های شوش منتشر کردند، تصریح کرد: پژوهشگران تشنه این اطلاعات هستند. دهپهلوان ایراز امیدواری کرد: بتوانیم در مجموعه موزه‌های وزارت میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به سمتی حرکت کنیم که درهای مخازن را بر روی پژوهشگران باز کنیم زیرا که آنها تشنه این اطلاعات هستند. مهرباد اسکویی، فیلم‌ساز و پژوهشگر ایرانی هم در شب کارت‌پستال‌های تاریخی ایران به پیشینه چاپ و نشر کارت پستال تصویری در جهان و ایران پرداخت و با اشاره به پیشینه چاپ و نشر کارت‌پستال مصور در جهان گفت: آنگونه که از شواهد برمی‌آید، قدیمی‌ترین کارت‌پستال مصور جهان یک نسخه با طراحی و رنگ‌آمیزی دستی است که در سال ۱۸۴۰ در آمریکا به لندن برای یک نمایشنامه‌نویس و رمان‌نویس به نام تئودور ک. ارسال شده است، با این حال نخستین کارت‌پستال‌های تصویری از سوی ارتش چاپ شد و در خدمت آن قرار گرفت تا حس وطن‌دوستی را به غلبان آورد! در تشریح پیشینه

دریچه

الکساندر بالامان - سوئیس

دانشگاه

درخت غنچه برآورد و بلبلان مستند جهان جوان شد و یاران به عیش بنشینند حریف مجلس ما خود همیشه دل می‌برد علی‌الخصوص که پیرایه‌ای بر او بستند کسان که در رمضان چنگ می‌شکستندی نسیم گل بشنیدند و توبه بشکستند بساط سبزه لگدکوب شد به پای نشاط ز بس که عارف و عامی به رقص برچستند دو دوست قدر شناسند عهد صحبت را که مدتی ببریند و بازیپوستند

مجازسات

خانومه مدت هاست واسم اکل‌کن میفرسته، گاهی پیام میده بیا حرف بزیم و بعدش پیام و پاک می‌کرد، سه روی خودم نمی‌آورم، تا چند روز پیش گفت میشه به چیزی ازت بخوام، گفتم عب نذاره برا حرفاشو گوش کنم، جوابش دادم، گفت اگر میشه ایدی لگزامتو بده، گفتم باشه، رفتم لگزام لینک همستر برام فرستاد! (عطار) دوستان حتی سر شوخی و سر به سر گذاشتن به دوست دخترتون نگین کسی ازش خوشگل‌تره. هیچ وقت تأکید می‌کنم هیچیییج وقت از ذهنش پاک نمیشه. (گنگ خواب دیده) چرا کج دیگه کره زمین رو میزیش نمیداره؟ به دورانی بود از میز کار و بنگاه و دفتر اسناد رسمی و دفتر پیشخوان و بانک هرجا میرفتی رو میزایشون به کره زمین گذاشته بودن اما انکار بهیو همه اون کره‌ها جمع شد از همه جا. (مارتین تایلر) اون لحظه که از خواب بامبیشی و با عجله می‌خوای بری بیرون دنبال کارت و می‌بینی دیشب از روی دست و پا چلفتی بودت گوشتی درست به شارژر وصل نشده و هیجی شارژ ندری. (مارتین تایلر)

کتاب

ترجمه پارس سگ با هوش مصنوعی!

یک هوش مصنوعی جدید می‌تواند صدای پارس سگ‌ها را برای ما انسان‌ها ترجمه کند. محققان دانشگاه «میشیگان» در یک مطالعه پیشرفته با موفقیت از هوش مصنوعی برای رمزگشایی پارس سگ‌ها استفاده کردند. به نقل از آی‌ای، رادا میهالسی (Rada Mihalcea) رئیس آزمایشگاه هوش مصنوعی دانشگاه میشیگان می‌گوید: پژوهش ما پنجره جدیدی را رو به این موضوع باز می‌کند که چگونه می‌توانیم از آنچه تاکنون در پردازش گفتار ساخته‌ایم، برای درک تفاوت‌های ظریف پارس سگ استفاده کنیم. این مطالعه همچنین امکان استفاده از هوش مصنوعی را برای شناسایی سن، جنسیت و نژاد سگ‌ها بر اساس پوست آنها بررسی کرد. محققان بر این باورند که پارس سگ ارتباط نزدیکی با آنچه در سراسر می‌گذرد، دارد و با شواهدی همسو است که نشان می‌دهند صداهای ایجاد شده توسط حیوانات دیگر مانند میمون‌ها را می‌توان بر اساس زمینه موقعیتی آنها پیش‌بینی کرد. محققان در این مطالعه بر روی شناسایی احساسات خاص در پارس سگ، مانند پرخاشگری، عادی بودن و تق و غر زدن تمرکز کردند. یک مدل هوش مصنوعی که با نام WavVecr شناخته می‌شود، بر روی دو مجموعه داده مختلف آموزش داده شد. یکی کاملاً از پارس سگ تشکیل شده بود و دیگری بر روی تقریباً ۱۰۰۰ ساعت صحبت انسان و سپس تنظیم دقیق با پارس سگ آموزش داده شده بود. با کمال تعجب، مدلی که از قبل بر روی گفتار انسان آموزش داده شده بود، بهتر از مدلی بود که منحصراً با پارس سگ آموزش داده شده بود. این نشان می‌دهد که الگوها و ساختارهای ذاتی برای تفسیر صداها و آوازهای حیوانات باشد. این مدل هوش مصنوعی با دقت متوسط ۷۰ درصد قادر به تفسیر حالت عاطفی سگ‌ها بود و بین پارس‌های بازیگوشانه و با صعبانیت تمایز قائل شد. علاوه بر این، این مدل توانست نژاد سگ‌ها را با دقت ۶۲ درصد و جنسیت را با دقت ۶۹ درصد شناسایی کند. میهالسی افزود: پیشرفت‌های هوش مصنوعی می‌تواند برای متحول کردن درک ما از ارتباطات با حیوانات استفاده شود و یافته‌های ما نشان می‌دهد که ممکن است مجبور نباشیم از صفر شروع کنیم. این تیم به رهبری آرتم ایزایلیف دانشجوی دکتری در دانشگاه میشیگان مدل‌های رایانه‌ای موجود آموزش دیده با گفتار انسان را به دلیل فقدان پیگاه داده قابل مقایسه برای صداهای سگ، تغییر کاربری داد. این پارس، غر و ناله‌های ۷۴سگ از نژادها، سنین و جنسیت‌های مختلف را در زمینه‌های مختلف جمع‌آوری کردند و آنها را به یک مدل یادگیری ماشینی تغذیه کردند. میهالسی خاطرنشان کرد، این اولین بار است که تکنیک‌های بهینه‌سازی شده برای گفتار انسان برای کمک به رمزگشایی ارتباطات حیوانات ساخته شده است. نتایج نشان می‌دهد که صداها و الگوهای گفتار انسان می‌تواند به‌عنوان مبنایی برای تجزیه و تحلیل صداهای حیوانات استفاده شود. در حالی که این جنبه از این پژوهش هنوز در مراحل اولیه خود است، پتانسیل تعمیق بیشتر درک ما از ارتباط با سگ‌ها را نشان می‌دهد. این پژوهش پیشگامانه حاصل همکاری بین دانشگاه میشیگان و موسسه ملی اخترفیزیک، اپتیک و موسسه الکترونیک مرکز است که گام مهمی را در زمینه ارتباطات با حیوانات نشان می‌دهد. به نظر می‌رسد ما با استفاده از قدرت هوش مصنوعی یک قدم به درک آنچه که این دوستان قدیمی انسان می‌خواهند به ما بگویند، نزدیک‌تر شده‌ایم. میهالسی در پایان گفت: ما هنوز چیزهای زیادی در مورد حیواناتی که در این جهان با ما بسیار صمیمی هستند، نمی‌دانیم.